

OSKARŻAĆ (40) *vb impf*

-rż- (34), -rz- (6).

o oraz drugie a jasne; -kâr- (22), -kar- (13); -kâr- *RejAp*, *HistRzym*, *CzechRozm*, *ModrzBaz*, *PowodPr*; -kar- *BibRadz*, *WujJudConf*, *LatHar*, *SarnStat*; -kâr- : -kar- *BielKron* (1:1), *Mącz* (2:4), *RejPos* (6:1), *BiałKat* (3:1), *CzechEp* (3:1), *WujNT* (2:1).

inf oskarżać (10). \diamond *praes* 1 *sg* oskarżam (7). \diamond 3 *sg* oskarżą (6). \diamond 3 *pl* oskarżają (4). \diamond *praet* 3 *sg* *m* oskarżał (5). *n* oskarżało (1). \diamond 1 *pl* *m* *pers* oskarżali(s)my (1). \diamond 3 *pl* *m* *pers* oskarżali (2). \diamond *fut* 3 *sg* *m* oskarżać będzie (1). \diamond *con* 1 *sg* *m* bych oskarżał (1). \diamond 3 *pl* *m* *pers* byśmy oskarżali (1). \diamond *part praes act* oskarżając (1).

Sł stp brak, *Cn notuje*, *Linde XVII* (z *Cn*; *XVIII*) *w. s.v.oskarżyć*.

1. *Zarzucać komuś coś złego, przypisywać winę; accusare Mącz, Calep, Vulg, Cn; culpae Mącz, Cn; subaccusare Calep; accusitare, arguere, culpitare, culpam in aliquem derivare a. conferre a. impingere, in culpam ponere a. vocare, dare crimini a. culpae a. vitio aliquid alicui, imputare alicui, putare loco criminis aliquid, reum facere aliquem, (re)vocare in crimen aliquid Cn [w tym: kogo (23), co (3)] (31) : Mącz 2a, 71b, 75b; ielt Moizefz/ w kthórym wy vffacie: ten was ofkarża [vos accusat Vulg Ioann 5/45] *BiałKat* 146, 146; tego vczy [Hieronim] ábyfmy fię ich [złych nauczycieli] wyftrzegáli/ á nie ofkarżali ich/ heretyctwo ich siekierą piłmá ś. odćinaiąc. *CzechEp* 42; *Calep* 14b, 1014b; *WujNT Ioann* 5/45.*

oskarżać do kogo (1): Mniemacie bych ia ofkarżał was do Oycá [ego accusaturus sim vos apud Patrem Vulg Ioann 5/45] *BiałKat* 146.

oskarżać u kogo (1): Nie mniemayćiefz ábych ia was ofkárżać miał v Oycá *WujNT Ioann* 5/45.

oskarżać przed kim, przed czym (8); *RejAp* 101; *HistRzym* 94v; Abowiem to narod ludzki więcey ofkarżało przed Pánem Bogiem/ iż themu dofyc vczynić nie mogł/ tym dziwnym vftawam zakonnym/ niżliby go było w łáfkę przywieść miáło. *RejPos* 32v, 179v, [249]v, 305v, 332; iż zrzucón ielt ofkárżyciel bráćiey náłzey/ ktory ie ofkarżał przed oblicznością Bogá náłzego we dnie y w nocy. *WujNT Apoc* 12/10.

W połączeniach szeregowych (1): á iż ten zakon ták írogi/ kthory nas iáko kát mordował/ zábijał/ á vftáhawicznie ofkarżał przed oblicznością Páná náłzego *RejPos* 179v; *CzechEp* 28, 61.

W przeciwstawieniach: »oskarżać ... miłosierdzia prosić, w łaskę przywoździć, zalecać« (3): *RejPos* 32v; Cóż będzie czynił zá dobrymi [Mojżesz]? fełlic ma moc tę złé ofkárżać: thedyć ma tho w mocy/ áby dobre zálécał: y zá nimi prosił. *BiałKat* 146; *PowodPr* 56.

Szeregi: »nie bić ani oskarżać« (1): Christus Pan nie bije áni ofkárża niko⁸⁰ *CzechEp* 51.

»obwinać a oskarżać« (1): iż iuz vpadł íprzećiwnik náłz [szatan]/ ktory obwinał á ofkarżał nas/ á ftárał fie o wżytko złe náłze *RejPos* [77]v.

»oskarżać abo potápiać« (1): Ofobliwy vrząd zakonu ielt aby vczył/ Bo iefliz ofkárża ábo potápia tedyfie to ftawa dla grzechu/ nie z włafności zakonu. *BibRadz* I 103c *marg*.

»prześladować albo oskarżać« (1): Tyberyus zálię tym śmiercią groził/ ktorzyby Krześciány prześladowáli álbo ofkarżáli *BielKron* 140v. [*Ponadto w połączeniach szeregowych* 2 r.]

»winować i (albo) oskarżać« (2): Mężowie Plebei/ polńaniłmy od Senatu do was/ nie wymawiaiąc go v was/ áni też was winuiąc albo ofkárżać/ bo tego czáfu nie/ ále ábyfmy rofterki a zámiefzanie

fpolne vfpokoili. *BielKron* 108; Ponieważ nie tylko pismo święte nas przekonywa/ że grzesznymi jesteśmy: ale nas w tym/ y łamo sumnienie naszą winę i oskarża. *CzechRozm* 217v.

W przeni (7) : *KwiatKsięż* H2; *HistRzym* 94v; Zborzon też on trzeci okrutnik grzech/ frogi nieprzyjaciel naszą/ który wtawicznie stał jako kát s powrozem nad nami/ oskarżając nas przed Pánem naszym/ gdychmy namniemy w czym przestąpili zakon á wtawy swoje. *RejPos* 305v, 179v, 229; *CzechRozm* 217v; Iako czynił Dániel/ Tobiaż/ Hefter: ktorzy w kádey pladze do Bogá nie wciekając/ oskarżali złości swoje: á zátym dopiero miłosierdzia prośili. *PowodPr* 56.

2. Stawiać fałszywe zarzuty, potwarzać; calumniari Mącz, JanStat; criminari Calep (3) :

oskarżać kogo przed kim (1): Potym abyś W.K.M. zrozumiałwzy to y z Pány Rádami fwemi/ nas przed sobą jako wiernych á powolnych poddanych swoich więcej hydźić á oskarżać nie dał *WujJudConf* 15v.

Zwrot: »oskarżać fałszywie« [*szyk zmienny*] (2): Calumnior, Potwarzam/ Oskarżam fałszywie. *Mącz* 32b; *Criminari* – Obłigac, fałziwie oskarzac. *Calep* 270b.

Szereg: »hydźić a oskarżać« (1): *WujJudConf* 15v cf *oskarżać kogo przed kim*.

3. Uskarżać się na coś [co przed kim] (1) : [*posłowie mówili*] Tu iżemy widzieli wykroczenie od powinności ku Rzeczypospolitej, a widząc to, że permanere in sua vocatione nie chcą skromnie a statecznie jako Rzeczypospolitej trzeba, oskarżaliśmy to przed WKM *Diar* 71.

4. praw. Znosić na kogoś skargę do sądu, pozywać kogoś; accusare Mącz, JanStat, Cn; accersere, agere a. facere reum, citare, deferre, postulare, vocare Cn [w tym: kogo (4)] (5) : Reus Stroná która bywa ciągniona ku prawu/ którą oskarżają/ albo której winę dawają. *Mącz* 5d, 2a; gdy kogo oskarżają [*in delationibus*]/ godzi się aby każdy człowiek/ á naywięcej KROL, trzymał się obyczaiu Aleklándra Krolá Mácedońkiego *ModrzBaz* 21; *LatHar* 722.

oskarżać o co (1): iż zwykli niektórzy ludzie swarliwi/ ludzi niewinné potwornie o vczynek mężobóystwa przed wielą lat vczyniony/ żalobliwie oskarżać *SarnStat* 611.

Synonimy: **1.** donosić, obwiniać, odnosić, potępiać, winować, żałować się; **2.** ganić, hydźić, obłygać, potwarzać; **4.** pozywać.

Formacje współrdzenne cf SKARŻYĆ.

Cf **OSKARŻAJĄCY, OSKARŻANIE**